

KECSKEMÉTI LAPOK

ELŐFIZETÉSI DIJ:

Egész évre 5 ft — kr. Negyedévre 1 ft 50 kr.
Félévre . . . 2 . 50 . . . Egy szám ára 12 kr.

Különírtai az en foljótán minden hónap elején lehet.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

MEGJELENIK MINDEN VASARNAP

SZERKESZTŐ LAKIK: III. TIZED, BUDAI-UTCA, 189. SZ.

KIADÓ-HIVATAL: BUDAI-UTCA, 186. SZ.

HIRDETÉSI DIJ:

4 hasábos petit sor 5 kr., többszöri vagy teljesítményes hirdetéseknek árlépcsője adatik.

Bélyegdíj minden beíratásért 30 kr.

A baba ellenségei.*)

Az édes, kedves babának, a ki ha sir is, ha nevet is, enivaló szép, hogy ennek is vannak ellenségei, alig hihető. Pedig sajnos, főlős számban vannak. Gyakran legnagyobb ellenségei a saját édes szülei. A mily paradoxnak látszik ezen állításom, mégis igaz, nagyon is igaz. Nem úgy értem ezt, hogy hazánkban a szülők nem szeretik gyermekeiket, hála Istennek nálunk is, a legtöbb szülő él-hal gyermekeért, sőt néha éppen ezen nagy szeretetből esik kára a gyermeknek, dédelgetik, elrontják, minden kívánságát — akár jó, akár rossz az — teljesítik, s ezért gyakran akaratos, semmi jóra nem alkalmas gyermek válik belőle.

Szülőknek nagy része nem ismeri a helyes gyermeknevelés módját, s ezen tapasztalatlanságnak esik áldozatul sok gyermeknek lelki fejlődése, egészsége, sőt gyakran élete is.

Ezenkívül hány álnok ellenség leselkedik az ártatlan baba ellen! Nem is szlók a hivatászerfi anygasinálólkról, a kik az apátlan, anyátlan kisdedeket kerítik karmaik közé azon czímen, hogy dajkaságba veszik, s csakhamar a menyországba küldik a rájuk bizott kisdedeket. Ezek jóformán nyíltan, a világ szemeláttára üzik minálunk gonosz mesterségüket, — de vannak számos olyan ellenségei is, a kik titkon csöpögtetik a mérget a kisdedek poharába. Ilyen a tejnek hamisítása és megrottsága. Még a legszeledebb és legnaivabb módja ennek az, hogy vízzel meghigítják. De hányszor történik, hogy megsvanyodott és romlott tejet orvosszerekkel olyanná tesznek, hogy a gazdasszony felrosláskor észre ne vegye. Sok gyermeket tett már halálos beteggé az ilyen löre. S e számtalan reklambős, a kik nagy dobbal hirdetik a csecsemőknek való típusereiket, lisztekét, kétszersülteket, egyike sem pótolhatja az anyatejet, a csecsemőknek egyedül helyes, természetes táplálékát.

*) A kisdednevelési kiállítás alkalmából. Szerk.

A babona és kuruzslás sokat árt gyermekeinknek. Azt hiszik sokan, hogy a fogzó gyermeknek bajait nem szabad gyógyítani, mert akkor még nagyobb baj fejlődne belőle, s ily módon ebben az időben a hasmenés sok gyermeket a csontig lesóványit. A kisded beteg szemét kinyalják az öreg asszonyok abban a hitben, hogy akkor meggyógyul, holott ellenkezőleg ép az által számos gyermek egész életére nyomorékká, vakká lesz.

Ezer példát hozhatnék fel, hogy hogyan görbül meg, s mért satnyul el akárhány gyermek a szülők vagy a dajka hibája miatt. De alig is van Európában, a hol annyi kisded pusztul el, mint hazánkban, kiknek nagy részét gondos ápolás által meg lehetne menteni.

Már sok emberbarát küzdött a babák ellenségei ellen és nem is minden siker nélkül. Egyesületek alakultak a kisdedek javára, s napról-napra újak létesültek. Szóval fölébredt végre az a tudat, hogy a haza jövő nagysága a gyermekekben rejlik, tehát ezeket minden bajtól és veszélytől meg kell óvni.

Nálunk most a Mária Dorothea-egyesület csinál egy kiállítást, a hol a baba ellenségei és barátai személt-szembe fognak állani. Minden ott van eredetiben és rajzban, a mi a kisdednek kárára van, s mindjárt mellette, hogy az ellentét annál feltűnőbb legyen — az, a mi javára szolgál. S hogy a szemlélő a sok tanulságosba bele ne fáradjon, van ott sok mulatató is. Bábu, karácsonyfa, csingilungi oda fogja csábitani az apró népséget, a mely magával viszi a szülőket, hogy ezeket megnézzék, hogy hogyan kell táplálni, ápolni és nevelni a zsengekorú gyermeket és mely veszélyektől kell őket megóvni. Minden igaz emberbarát elérte e vállalat fontosságát. Az orvosok is nagy részt vesznek benne. Az országos és fővárosi statisztikai és vegyeszi hivatalokban serényen dolgoztak a kiállítandó tárgyakon, melyek a kisdedek betegségeiről, s táplálkozásáról nyújtanak hasznos tanulságokat; legjobb iparosaink, a kik gyermekeknek

való cikkeket gyártanak, mind bejelentették részvétüket a kötőszerek készítését az elgörbüléseket javító eszközöket, a tejszarnokok s egyéb tejgazdaságok be fogják mutatni a helyes tejkészítést és vizsgálatot. A fővárosi nagyhirű Stefánia gyermekórház működéséről teljes, valóban figyelemre méltó kiállítást készített, az orsz. kisdedóvóegyesület Tisza Kálmáné elnöklété alatt gyönyörű gyűjteményt mutat be; a védhimlőoltásról számos tárgy tétetik közszemlére.

S hogy a kiállításnak maradandó haszna is legyen, legjobbjaink, a kik hazánk gyermekei iránt érdeklődnek, felolvasásokat tartanak. Mindezeket a felolvasásokat a Mária Dorothea-egyesület olosk könyvecskéik alakjában közlére fogja bocsátani.

Ez a kiállítás a színtere egy nagy küzdelemnek a baba ellenségei ellen. Meg vagyok győződve, hogy itt sikerülni fog a nemzet érdeklődését felbuzosítani a helyes kisdedelátás iránt.

A diadal a babák barátaié lesz.

Dr. Faragó Gyula.

Szellemjelenés a drámában.

(Dr. Szombathy István, főreálisk. tanár előlvasása a „Fólovasó Társaság”-ban 1889. márcz. 16-án.)

Sok dolog van ég és föld között, a mit a mi gyarló emberi elménk felfogni nem képes. E szókra fakad egy helyen a nagy angol drámaköltő, Shakespeare. Felesleges munkát végeznek, ha ez állítása fölött vitakoznak. Az emberi fölvilágosultság nagy száradának végén, a reális kor derekán, valóban érdekes és megfontolásra méltó jelenség, hogy a természettudományokkal foglalkozó nagy nevű tudósok között akad egy W. Crookes, Wallace, Flammarion, kik az anyagi világ titkait kutatva, azt a világot is igyekeznek megismerni, annak rejtélyeit felderíteni, a mi ég és föld között van, a is mit pedig a mi véges emberi elménk fel nem ér.

Mindegy; higyük bár a szellemiségben, vagy szánó mosolylyal ajkunkon vonjunk vállat e hiú törekvésnek felett és utasítsuk mint tárgyatlan a dajka mesék, a fonó krónikák közé e kérdést, melynek megoldását úgy is hiában várjuk: rajongjunk bár a szellemi tudósokkal, vagy nevéssük ki a materialistákkal az együgyűt, ki még a lélekben is, annak létezésében, szellemi létében hiszen; legkönnyebb ugyan a nehezen megoldható kérdéseket megoldhatatlanoknak

kikiáltanunk és felettök napi rendre történik: de azért e kérdések még is megvannak, és mint évezredek óta nyílt kérdések, ismét és ismét felmerülnek a töprengő emberi kutatás előtt, hogy ha mellőzhetnek, ismét várjanak vagy száz évet, hogy annál követelőbben lépjenek föl, mentül nagyobb haladt azóta a világ, mentül előbbre ment az alatt a tudomány. A szellemvilág kérdése emberi mivoltunk lényegében fekszik: az ember szellemisége keresi benne magyarázatát, és vergődik a megfejthetetlen talány előtt. Igen; ember és világ, e kettőnek alapos megmagyarázása képezi összes tudásunk czélját, az egyszerű napszámós gyantásit, a tudósunk büszke törekvését. És annyi évezrednek szorgos munkája mellett mégis csak tapogatózás az egész; és mindezen sajnos tapogatózás dacára még sem mondhat le az emberiség az embernek és a világnak létezésé okairól elmélni, lényegét és czélját kutatni, az anyagi és erkölcsi világ feltételeit megismerni. Dicső, de sisyphusi munka; elutasítani azonban annyi volna, mint az embernek önmagát, eszes voltát megtagadni. A doctrina pedig csak sovány feleletet ad; hisz maga sem tud többet. Világosságát, több világosságot! kiáltjuk a haldokló Goethevel. Felmérjük, megmérjük előttünk az anyagot; a végtelen messzeség és a végtelen apró közelség titkait tárják fel előttünk, de ki ad feleletet a lélekről, a léleknek önmagának. Minek is, hisz nincsen is; ha, ha, ha! nincs más létező, csupán az anyag.

Tagadjátok annak létezését, tagadjátok meg ezen alapon az összes erkölcsi világot, hazudtoljátok meg magokat; okvetlenül eljönnek azok a pillanatok is, mikor e kérdések, e kikacagott, csupán szóvalmas mosolyra méltott kérdések annál követelőbben és annál kevésbé elutasíthatólag lépnek majdan fel, mentül inkább igyekeztek tudástok káprázatában elmerülni, e szédítő magaslaton önön magokat imádni csupán.

A lélek, — bárhonnét és bármiképp van is, — működésében oly egyszerűnek tűnik fel, mégis ezerről rejtélyével a kutató érdeklődését és egyúttal szánalmát is leginkább akkor vonja magára, midőn az a rebus útról letérve, a tébolyok örvényében kereng.

A lelki betegség azonban nem csupán a téboly magas fokában mutatkozik, mert kisebb-nagyobb fokú és több-kevesebb mulékony lelki megbetegedés az örültség fokán alul is jelentkezhetik. Amaz már halálos betegség. A lélek az összetartó és szabályozó szerepből kiesvén, az anyag, a test többször rohamosan siet felbomlása felé. Gyógyulás, mint a test halál betegségéből, szintén remélhető ugyan — néha, de a legtöbbször reménytelen a beteg állapota. Azonban a tébolyon innen eső jelenségek, a lélek ter-

KECSKEMÉTI LAPOK TÁRCZÁJA

Visszaemlékezések a deákéletből.*)

Van valami varázserő, valami bűbáj a deákéletben, a melyet mindenki érezhetett, aki azon keresztül ment. E varázserő, e bűbáj annál nagyobb, annál inkább fokozódik, minél távolabb hagytuk magunk mögött az iskolában eltöltött éveket. Ki ne érezné magát boldogabbnak, ifjabbnak, visszaemlékezve a deákéletre, ama korra, melyben az életnek csak fényoldalait ismerjük, hogy később annál inkább megjelöljük annak árnyoldalait is; azon napokra, midőn oly könnyen kötünk egymással baráti köteleket, mely gyakran egész életünkre kihat azon időre, a melyben tisztán az ideálisnak hódoltunk; a melyben lelkesedni, rajongani tanultunk mindenért, a mi szép, jó, nemes.

Engem is kimondatahan kellemes érzés fog el, midőn visszapiantást vetek 10 év után mélyen tisztelt tanáraink és szeretett iskolatársaim körében, azon kellemes napokra, melyeket ez intézetben töltöttünk. Visszaidéve emlélkünkbe az édes órákat, felkiáltok

*) Felőlváska Főh. Lajos, bajai tanár, h. hó 20-án, a helybéli áll. főreáliskolában az 1879. évből első osztályos vizsgálatot tett tanulóik tíz évi találkozásán.

Petőfivel: „Gyermekek vagyok, gyermek lettem újra”. Az élet zajában, ahol bizony nem mindig a szorgalom, igyekezet és lelkiismeretesség arat habérokat, ahol vajmi ritkán tehetünk szert önzetlen, odaadó barátokra, ahol nagyon hamar tapasztaljuk Bölcs Salamon azon mondását, hogy küzdesre, szenvedésre születünk, nagyon jól esik ily visszaemlékezés; ifjótág hat ránk, erőt és munkakedvet ad, a lelkesedés lángját, ha netalán kialvóban lenne, ismét feléleszt, ami minden nemes tetteink kütfjele. De hála Istennek büszke önértettel mondhatjuk, hogy a folytonos munkakedv, a becsület, a lelkesedés szülte nemes tettek útjáról egyikünk sem tért le, dacára az időnkint felmerült akadályoknak győzött bennünk a jó, amit tisztelt tanáraink évek hosszú során át belénk palántáltak. Nyugodt lelkiismerettel tekinthetünk tehát vissza ama gondatlan napokra, melyeket ez intézetben töltöttünk; merítsünk ez emlékezetből lelkesedést, munkakedvet a jövőre nézve.

Körülbelül 17 éve annak, hogy a m. k. állami reáliskola küszöbét átléptük, hogy annak tanulóivá lettünk. A legkülönböztetebb vidékről, a legkülönbözőbb előkészítőségekből, egészen ismeretlenül, sőt sok esetben egymás nyelvet sem értve meg, léptünk be ez intézetbe nagy számmal; és midőn onnan kiléptünk, erősen megfogyva bár, de test-

ben, lélekben mint egyöntetű, hű, és igaz barátok váltunk el egymástól. Az iskola falai közt a legnagyobb ellentétek is kiegyenlődnek, a gyermek szív a maga ártatlanságában és egyszerűségében mindenkit lehetőleg barátot lát, útgondolat nélkül közeliedünk egymáshoz; a német rövid időre egész magyar lesz, a magyar törve bár, de mégis megérti magát német iskolatársával; így az összetartás köztünk folyton nő, hogy később annál szorosabb kötelékké nője ki magát. Csendben, békeben, nyugodt munkálkodásban folytak tanuló életünk első éveik csak azzal a változatos sággal, hogy tanárainkkal együtt az iskola építése miatt egy ideig vándoréletet folytattunk, ami azonban nem soká tartott. A látszólagos békét csak néha napján törte meg egy csintalan iskolatársunk, ki egyik német sőgor rovására mulatott bennünket. Ő u. i. egy alkalommal egyik kollégánkat, kit „salugátársam”-nek esőtoltunk, ki akarván visszeleni, föláll a katedrára és szavalja sváb dialectusban: „Oról Bedevi Sándor!”. A német kollega dühbe jött, hogy alig tudtuk visszatartani a tettelegességét. Főbátorítva e hatástól, hogy t. i. sikerült bennünket megnevetetnie egyik kollégánkat megint fölállt, és ezítal a sváb kolléga gyakorlatából: „Valamint fanak emberek, úgy foltak emberek”. Mi persze habotában törünk ki, az illető pedig mint egy párduez

ugrott rá martalékára, a vicezelőre, és csak az imádság mentette meg attól, hogy legalább is oldalbordája törjön ki. Fontos esemény volt iskolai életünkben azon miniszteri rendelet, mely szerint a 6 osztályú reáliskola 8 osztályúvá egészítették ki; ekkor történt az, hogy mint jópt tanuló, a 3-ik böl az 5-ik osztályba léptünk. Ekkor rendkívül emelkedett deák önértetünk, midőn egyik tanárunk azon kijelentésével lép be, hogy ezentúl már per „Sie” szólítanak bennünket; annál jobban sörve éreztük magunkat, ha egyik másik tanárunk felvételül, vagy szántsándékkal per „tu” szólítottak bennünket; pl. egyik jelenlevő barátunknak, aki nem ismerte valamely csillagzat nevét. B. tanár úr azt mondja: „Nagy medve vagy te édes öcsém, Gönczöl szeke”. A mulatótó episodok csak egy szomorú esemény szakitotta kőbe, amikor egyik legtehetségesebb tanulatársunk iskolakerülés miatt ki akarták csapni. Sohse felejttem el ez ünneppélyesen megható pillanatot, midőn e társunkra az igazgató úr, az egész testület és tanulószög jelenlétében kimondata a lesújtó verdietet, hogy kiesapított; mindannyinkor látszott a meghatottság; nehéz kó esett le szívünk-ről, midőn az utómódat következett: . . . de tekintve eddig szorgalmát, megtüretik, mint az iskolán ragadó fereg. Úgy reánk, de különösen az illetőre nézve egész életére kiható esemény volt ez.

mészetes és állandó munkájában beállt rövid zavarok, a legtöbbször maguktól meggyógyulnak a jövőre időkön lefolytatásban, ha a szórakozás, a feledés csepegteti, reakció gyógybalzsalmanát.

A lelki megbetegülések között tán legborzasztóbbak az érzelmi káprázatok, a halucinációk gyötrelmei. Kám legalább az gyakorolt legnagyobb hatást a lelki betegek részéről, midőn a halucinációkat szemlélem és száznál is több elbeszélést hallgatom.

Pedig oly egyszerűnek tűnik fel az egész, — semmiség. Hát hall, lát, tapint, mikor nincs mit látni, hallani vagy tapintani. A kép, melyet nyert, teljesen egyéni, az semmi valódi tárgynak meg nem felel. De midőn a mit hall, pl. borzalmas szemrehányás, az elhagyott kedvesnek folytonos fájó kacagása az, mi a fából felejtő tör; a mit lát a legszörnyűbb vérengzés, és a beteg folyton a leírhatlan halál-félelmet szenved; a mit csak izel, vagy szagol, mindenben undorított érez, vagy mérget sejt; midőn pl. bőre alatt idegen tárgyakat tapint; — és noha mindebből semmi sincs, a kép által nyert meggyőződés oly erős, hogy még ha a kép szünetel is, sem használ semmi felvilágosítás, semmi szórakoztatás. Lehet-e csodálni, hogy az ilyen boldogtalan a legféltlenebb dühöngésben tör ki néha; avagy pedig teljes érzéketlenség telenségében csakis arszaknak szörnyű iszonyva árulja el a gyöt-rőzést, melyben szenved.

Teljesen ép, vagy mulékonyan megbetegült szervezet mellett is előfordulnak ugyan káprázatok, melyeknek családok voltak azonban a lélek azonnal belátja, vagy legalább alaposabb vizsgálattal felderíti. Így senkinek sem jut eszébe fülének csengését valóban csemetésnek tulajdonítani, avagy pedig épen beteges állapotban a víz, az étel keserény ízét, a lámpavilág mellett a tárgyak zöld színeit valóban ilyennek elhinni. Ezekkel szemben a lélek kellő kritikát alkalmaz. Ámde nem így van a valódi halucináció. Az illető teljes mértékben meg van győződve érzéklésének valóságáról, és épen azon körülmény nyújt e lelki beteg gyógyulásához reményt, hogy az illető többet belátja, hogy csak halucinált. Mutat fel a történelem esetleges és csak mulékony halucinációkra is példákat, midőn t. i. mulékony szabálytalanság állt be a különben egészséges egyének agyingeri között és az illető, lelkileg teljesen egészséges egyén rendkívül élénk képzelmenél fogva halucinált: így Walter Scott, ki elhunyt barátját Byront látta az ablak függönyeinek redői között, Goethe, ki önmagát látta és elképzelt virágait; így midőn a túloszagot képzelte Lutherrel a Wartburgban az ördögöt látta és pedig oly élesen, hogy tentatortóját hajlítá utána, s ennek föltja még ma is látható a falon.

Kissé hosszabban foglalkoztam a halucinációval, de kéntelen valék vele; mert szükséges volt is tán említenem, hogy a szellemjelenség, a relikviát csupán halucinációknak kell tekintenünk; és a költő — akár elbeszélő, akár pedig drámai műben szerepelt ilyeneket, azok csak úgy lesznek helyek, csak úgy fogják az olvasót, a nézőt kielégíteni, ha az alakok a lélektan tapasztalásainak megfelelően szerkesztve, ezek ellen a költő botlást el nem követett és a közhiedelem felfogásának megfelelően járt el.

A közhiedelem, a népek még most is elég élénk babonás félelme szintén tevékeny részt vesz a költészet ezen motívumában. A felvilágosultság mosolyog ugyan a néphit babonáján; de széperzékünk élvezetet talál abban, és így a költő méltán alkalmazhatja azt. Mert a babona is az emberi ter-

mészeten alapul, minthogy a kritikátlan tudás miatt a túlfeszített képzelemnek terméke; tehát a képzelem lényája a költészet egyik forrásul méltán alkalmazza is. Hiszszük, sőt tudjuk, hogy az egész világ mi sem áll, de azért — bár hajunk égnek mered — gyönyörködünk benne, mert kellemes borzalmat kelt bennünk; és annál inkább gyönyörködünk, mentül inkább találta el a költő a lélektani valóságot. Még inkább áll ez azon esetre, mikor nem csupán a balga babonás néphite támaszkodva lépett föl a költő pl. boszorkányt, ördögöt, de a megbomlott emberi ész természetéből folyólag halucinációt tüntet fel; mert utóbbi esetben a tárgy borzalmas volta igazságánál fogva mély és fájalmas számalmat kelt bennünk. (Folytatása következik.)

Közgyűlés.

A városi törvényhatósági bizottság, t. hó 17-én tartott rendes havi közgyűléséről a következő tudósítást közöljük:

A május, június és július havi polgármesteri jelentés után a napi rendet megelőzőleg Mádi János bizottsági tag úr felhívására folytán tekintve, hogy a Lajosmizsétől Kecskeméti tévezett vasút még mindig függő kérdés; az osztr. magyar államvaspálya társaság meglévő vasútjainak pedig, nem lévén concurrence, olyan drága, hogy a forgalom és a lakosság érdekeire nyomástóltag hat: megbízta a közgyűlés a polgármester urat, hogy a vasútiügyi bizottság igénybe vételével az érdekelteket meghallgatása által szeressen magának meggyőződést arról, mik azok a bajok és nehézségek, melyek a lakosság és a forgalom érdekében elhárítandók, s azután az osztr. magyar államvaspálya társaság igazgatóságánál személyes érintkezés által igyekezzék odahatni, hogy a fenfoglalt bajok és nehézségek mielőbb elenyészessenek.

Ezután olvastattak a miniszteri leiratok, ezek közül mint közérdekű említjük fel a belügyminiszter úr azon leiratát, a melylyel a májusi közgyűlésen szervezett négy puszta szülészeti állás rendszeresítését jóváhagyta; minél fogva átásítottat a városi tanács, hogy a megválasztandó szülésznek lakását a kijelölt puszta legalkalmasabb helyén mindelőbb állapítsa meg s azután a pályázati hirdetésnyit tegye köze.

Zólyom vármegyének az általános szünetelő váltóképeség korlátozása iránt az országgyűlés képviselőházához intézett s másolatban pártolás végett megküldött felirata keltett egy kissé heves, de meddő vitát, mely után a felirat egyszerűen tudomásul vétetett.

A városi tanács azon intézkedése, hogy a körkemenze felügyelői állásra a keramit gyártás sikere érdekében Koczó Sándor városi almérnök urat ideiglenesen alkalmazta, jóváhagyatott.

A városi toronyóra iránt teendő intézkedés tárgyában előterjesztett azon tanácsjavaslat, hogy a most meglévő, már régi és elkopott toronyóra helyett egy új óra állíttassék be és hogy ezen új óra egy müncheni toronyórás cégnél rendeltessek meg, elfogadotatott.

Mindezenre legérdekesebb pontja volt a tárgyszeretnek a Lajosmizsétől tévezett vasút pályaudvarának megállapítása; az érdekes viták kezdtek is már már nagyobb méreket ölteni, azonban az előző polgármester úr a szavazást elrendelvény, a kérdés csakhamar eldőlt olyképen, hogy az indóház hely 47 szoval 32 ellenében a vásári kapuba tétni határozotatott.

A városi segéd-rajztanári állásra, az

ipariskolai felügyelő bizottság javaslata folytán Bodor Ferenc szentesi gymnasiumi ideiglenes tanár választott meg.

A városi óvodák díjmentessé tétele tárgyában beadott tanácsi javaslat elfogadotatott, e szerint f. évi október 1-től fogva különösen a szegényebb sorsú lakosság érdekeire való tekintettel a városi óvodákban a gyermekek teljesen ingyen fognak gondoztatni; e javaslatot a városi tanács igen helyesen azzal indokolta, hogy épen a szegény nép, a kinek pedig legnagyobb szükség van az óvodákra, nem akarja megszokni az óvoda jövedelmeit, hanem mikor napszámra megy inkább bezárja otthon a kis gyerekeit a szobába, minthogy csekély díj mellett is óvodába adja, miért is ez úton igyekezik a városi tanács az ez okból keletkező gyermek-halandóságot megszüntetni.

Ezen tárgyak után délfelé levén az idő, bár még igen fontos és vagyoneérdeki ügyek forogtak szünetben, a bizottsági tag urak tisztelet a kivételnek jó részben eltávoztak; minél fogva a hátralevő ügyek gyorsan leforgalvatván, polgármester úr a közgyűlést feloszlatta.

Tíz évi találkozó.

Nem közönséges munkát végeztek, nem mindennapi küzdelmet fejtettek ki azok a lelkes férfiak, kik a helyi főreáliskolát megteremtették, fejlesztették és mai színvonalára emelték; fáradságos volt a munka a küzdelem gyakran kétségbeesítő, de ha a férfiak részt vettek volna e hó 20-ikán a reáliskolában lefolyt csendes családiás bár, de megható, lélekelmítő ünnepélyben, ha gyönyörködhetek volna ez intézetnek szemmel látható nagyszerű eredményeiben, lelkesen és elszántan kiáltottak volna velünk: hogy ily eredményért újra hozzá látnának a nehez munkához, ily diadalért újra felválnék a harc.

A reáliskola létjogosultságát, hasznát, sőt szükségességét semmi sem bizonyíthatja inkább, mint ez a kis ünnepély, melyet azon tanulóknak rendeztek, kik 1879. évben reáliskolánkban az első érettségi vizsgálatot tettek. Tízennegy tagból állott az első raj, melyet ez intézet kebeléből tíz évvel ezelőtt kibocsátott. Ez ifjak, most már tisztas társadalmi állású férfiak, mérnökök, tisztviselők tanárok stb. az akkor kiállított kötelező éntelében tíz évi találkozó rendeztek t. hó 20-án a főreáliskolában.

A családiás jellegű, megható ünnepélyről a következő tudósítást adjuk: A meglejtent volt tanítványokat az igazgató távollétében, ennek megbízásából Holosnyay Ambrus, főreáliskolai tanár a következő szavakkal üdvözöltte: Intézetünk érdemes igazgatója távollévin, igénytelen személyeknek jutott azon megtisztelő szerep, hogy Önöket ezen ünnepély alkalmával a kecskeméti állami főreáliskola igazgatója, tanári testülete és intézetük nevében szívem őszinte melegevel üdvözöljem.

Ünnepélyesnek neveztem ezen alkalmat és valóban az is, mert nem kimélve időt, anyagi áldozatot sem fáradságot: egy évtized után a szelroza talán minden irányból összesereglettek azon helyre, a hol tudományos képzettségüknek alapkövetétek le, hol a tanuló társi kölcsönös tisztelet és vonalom őszinte baráti szeretettel fejtődött ki, hol az eltöltött napjait talán mindgyékéhez egy-egy édes emlék fűződik. Ily nemes nyomások hatása alatt szülemelhetett meg önökben a 10 év előtti elhatározásuk, a mely elhatározásuknak csakis az lehetett a célja, hogy a már rég elágozó útkajból — sajátos megfogva bár — visszaérkezve a

kedves emlékü helyre: ismét baráti jobbot nyújtsanak egymásnak, a viszontlátás öröme ünnepeit üljének, régi barátságukat megújítsák, és ezt, ha ezután talán már nem is látandó egymást, kölcsönösen egymás részére egész a sirig híven megőrizzék. Ezen indokok alapján tehát méltán mondhatjuk Uraim, hogy a mostani alkalom életük ezen legenergiusabb szakában nemcsak ünnepély, hanem egy megható ünnep. Az ünnep magasztossága engem is mélyen áthat, miért is szívem melyéből fakadó bensőséggel röviden és szavakal adom át a szót Önöknek: Isten hozta körünkbe!

Ez üdvözöl beszéd után Kohn Lajos, bajai tanár, mint ez ünnepély rendezője meleg szavakban üdvözölve a tanári testületet, rövid vonásokban ismertette úgy a meglejtent mint a meglejtésben akadályozott, távollevő tanulótársainak az érettségi vizsgálat óta elmúlt 10 évi pályatutását; ezen ismertetésből kitűnt, hogy társai közül egy sem zártott el és mindannyian, mint állami mérnökök, tisztviselők és tanárok tisztas társadalmi állást foglalnak el. Ezután „Visz-szaemlékezések” című dolgozatát olvasta fel, melyet lapunk mai tárczarovatában közölünk. Dr. Dékány Ráfael, főreáliskolai igazgató, ki a rendezők meghívása folytán az alkalomra rándult le a fővárosból, őszinte benső örömet fejezte ki a felett, hogy a reáliskolánkban 1879-ben első ízben érettségi vizsgálatot tett tanulóknak később magaviseletükkel és munkásságukkal ez intézetnek, melyben tudományos kiképzetésük alapját nyerték, mindannyian csak becsületre váltak és hogy beteljesedett az a kívánsága, melynek az 1878/9. értésítőben e szavakban adott kifejezést: „Kísérje Isten áldása e kis, 14 tagból álló csoport működését, hogy az intézetnek, mely őket kezdettől fogva szeretettel ápolta és oktatta, becsület, maguknak boldogság, a hazának pedig, melynek szabad polgáraivá lettek, minél több hasznot szerezhesenek”. A szónok e kívánságát most is csak ismételteti, kitarthat és erőt kívánva volt tanítványainak a jövőre is. Virányi Ignác tanár lendületes szavakban méltatta Dr. Dékány Ráfaelnek elévülhetlen érdemét, melyeket ez intézet létesítése körül szerzett. Dr. Szombathy István tanár, mint volt osztályfőnök üdvözli tanítványait és indítványozza, hogy e tíz évre szóló és most hatályát veszített kötelezően kötelező ereje 15 évre meghosszabbítsassék, mely indítványa egyhangulag elfogadotatott. A megrekézésben akadályozott tanulótársak kimentő sürgönyeinek és leveleinek felolvasása után az igazán megható és szép ünnepély a reáliskolában véget ért.

Este 8 órakor a Beretvás fogadóban bankett tartotatott, mely a lehető legjobb kedélyhangulatban folyt le. Főösleges említenünk, hogy felkészítőnkben nem volt hiány, melyeknek sorát Hanusz István, főreáliskolai igazgató nyitotta meg, élteve Dr. Dékány Ráfael és a volt tanítványokat, kik ez ünnepély rendezésével, újabb bizonyosságot adtak azon barátságunk, benső kölcsönök és tiszteletnek, mely őket egymáshoz, volt intézetükhöz és tanáraikhoz fűzi. A szobnól szebb felkészítőnk után a társaság csak az éjféltáni órákban oszlott szét, kívánva egymásnak boldog viszontlátást — tizenöt év múlva! — s —

Levél a szerkesztőhöz.

A helybeli ev. ref. egyház gondnokától a következő sorok közlésére kéretünk fel:

Tisztelt Szerkesztő úr!

A „Kecskeméti Lapok” f. évi augusztus hó 18-án meglejt számában „F.” aláírással, egy vezerezik a helybeli ref. egyház ügyvelel foglalkozva, nem helyesen közli az egyház kebelében több történeteket s megrovólag nyilatkozik oly intézkedésekről, melyek az egyház érdeke minden irányban való megóvása céljából hoztak.

Az egyházatanács a t. évi június hó 30-án meglejt papválasztást megelőzőleg, meg április hóban, a pályázat közzéttele előtt a lelkesi díjelelet megállapította s a helyi lapokban közzétetni határozta, minek folytán meglejt az a K. L.-ban is.

Ha ezikkirő, akkor szállalt volna fel a „papker”, „kápláni lakás” és „lelkesi földbírtok”on levő ták” miatt, melyek a díjlevél tárgyait képezik, felszólalása időszerű lett volna; azonban ma már idejét multa az; mert a díjlevél az egyházi felsőbbég által régen jóvá lett hagyva s a lelkesi állás is annak alapján töltött be.

Nem való tehát ezikkirő azon állítása, hogy az egyházatanács a kérdéses ügyekben ez idő szerint valami újat tenni akarna. A mit tesz, az nem más, mint effektuálása a lelkesi díjlevélnek, mit ha elmulasztana: teletős lenne az ebből származható hátrányokért.

A közzétett díjlevélből mindenki meggyőződhet, hogy az a papkeret illetőleg sokkal előnyösebb a lelkesre nézve, mint az előző volt; mert, míg az előző kimon-

Az iskolai humor azonban csakhamar túleszi magát mindenre, így volt ez minálunk is: az állatani órák történt, hogy a tanár úr egyik pajtasunkhoz, kit vírus színe miatt rokának hívtunk, azon kérdést intézte, mely állat képes a kutyan kívül minden földrészen megélni? Az ípse nem bírván felelni, mi pedig nem bírván sügni, rámutattunk, hogy t. i. az ember; de ő annyira beleléte magát gúnynevébe, hogy azt felelte „a róka”; persze lón általános habota. Ritka osztály, ritka iskola, hol oly fegyelem volt, mint nálunk, és ezt a tanárst. t. főkép az igazgató Dr. Dékány Ráfael nem rendkívüli szigorával, hanem főleg páratlan tapintatosságával érte el. Az atyai szigor, az ifjúság iránti szeretete a tanári testületnek oly tisztelet és szeretetet ébresztett mindannyiunkban a tanári testület minden tagja iránt, mely tiszteletet és szeretetet má napig, és legkésőbbi időnk híven megőriztünk és meg fogunk őrizni mindannyian. Önkenytelenül egy nevesítés epizód jut itt eszembe: A midőn t. i. a francia nyelvtan IV és V. osztály együtt tanulta, a szokottnál nagyobb lármával és kitérő kedvvel voltunk, egyszerre, mintha az égből támadt volna oda, közöttünk van az igazgató; mielőtt észrevettük volna, nyakunkba csimpaszkodik velünk ugrál, velünk táncol kiáltva: „Csak rajta, csak rajta, ugráljunk, táncoljunk, kiabáljunk, hiszen koremban vagyunk.

Ilyen eset nem egyszer fordult elő; természetesen jobban hatott reánk, mint a legdörögdebb morálpredicáció. Ily körülmények között teltek az évek; végre elkövetkezett a legnagyobb drukk idő a mindnyájunktól oly félve és aggóvá várt érettségi vizsga. De hála Istennek ezen is szerencsésen keresztült estünk. Mindig emlékezetes lesz előttem azon ünnepélyes pillanat, midőn az igazgató úr az érettségi bizonyítvány átadásakor meghatóságától rezgő hangon vettőlünk búcsút, mint apa távozó gyermekeitől. E meghatóságától lágyulva közszóntem én meg társaim nevében az igazgató úr és testület, szíves jóakarattal, jóindulattal, és irántunk való jó tanácsait. Azután kiléptünk az élet küzdelemre. Ez írt volt boldogabb az első napokban, az érettségi bizonyítvánnyal kezükben mint mi; azt hittük, nálunk nagyobb ír nem létezik a földön. De csakhamar rájöttünk, hogy igaz volt egyik tanárunknak, midőn azt mondotta, hogy most kezdődik még csak a valódi nyomorúság. Küzdeztünk is, dolgoztunk is, kiki a maga pályán és végre Isten segítségével számot adunk eddigi működésünkről, elményeinkről. Itt szomorú feladat vár reám, midőn azon kijelentéssel kell élnem, hogy társaink közül hármat elragadtatá a halál. Az egyik Cseh Lajos — ki egyike volt a legszorgalmasabb, legszelídebb, és legjobb kedélyű barátainknak mint — első

dotta, hogy a kert egészben is, bármikor egyházi és iskolai célokra fordítható, addig az új díjvel a kertek közé felét végleges a papi lakáshoz csatolja.

A kápláni lakásnak a paplakra helyezését fontos érdek követelték. Egyháznak életében a közelmúlt szomorú idők mutat fel oly eseményeket, melyek szükségessé tették a gondoskodást annak lehetővé tételéről, hogy a lelkes felügyelet minden irányban megkönyvítessék.

A papi földön levő fákat ha az illető lelkes tetszése szerint felhasználhatná: megeshetnek hogy az új lelkes egészen fátlan, letarolt birtokot kapja; innen van, hogy a díjvel, csak a nyesedik felhasználásához ad jogot a birtokosnak. Különben is az élőfa a föld állagához tartozva: nem lehet az másé mint a kié a föld, t. i. az egyházé. Az pedig hogy ezen föld sem a városé sem a papé — hanem az egyházi: igazolja a hitelteleknyv.

Mely soroknak, becses lapjában leendő közzétételét kéri

A ref. egyház gondnoksága.

KÜLÖNFÉLEK.

— **Ő Főlsége, a Király születésnapja** alkalmából f. hó 18-án a rom. kath. nagytemplomban ünnepélyes mise tartatott, melyen n. és ft. György Pálapát peblanos fénys ségdellet celebrált. Ez ünnepélyes isteni tiszteleten Lestár Péter, kir. tanácsos, polgármester vezetése mellett megjelent a városi tisztikar, az összes állami hivatalok és a helyben állomásozó katonai tisztikar.

— **Tanítóválasztás.** A városi közgyűlés által pályázatra kiírt négy tanító állásra f. hó 18-án az iskolázók által egyhangúlag megválasztottak: Bátky Erzsébet, Fehér Matild, Kemény Matild k. a. és Geday Sándor. E szerencsés választások úgy az iskolázóknak, mint a megválasztottnak gratulálnak!

— **A Kecskeméti Jótékony Nőegylet** évkönyve az 1888—89-ik évről. A választmány megbízásából összeállította: Dr. Horváth Mihály, egyll. titkár. A helybeli jótékony nőegyletnek az idézett cím alatt megjelent és hozzájuk beküldött évi jelentéséből közöljük a következők közérdeklő adatait: a nőegylet a múlt évben segélyezésekre 60 irtot adott ki. Katona József sírját ez évben is gondozta és újra tanultatta. Az egylet által fenntartott nőipariszkolajára 1769 frt 16 frt fordított, ez iskolában e tanévtől kezdve a rajzot is taníttatja. A társadalmi élet felelevenítésére a nőegylet a múlt évben a Korcsolya-Egylettel karöltve 9 estélyt rendezett, mely estélyek az egyletnek 245 frt 38 kr jövedelmek. Az egyletnek 174 alapító és 145 részvényes tagja van, összes vagonya 14,018 frt 16 kr. A nőegylet ipariszkolaja ez évben is sikerült munkakiállítás rendezett, mely iránt a nagyközönség osztatlan érdeklődést tanúsított. Az egész évben készült munkák összege 846 db. 994 frt 30 kr értékben. A nőipariszkolai tanulóinak száma az év végén 44 volt. Mindezen adatok igazolják, hogy a helybeli jót. nőegylet feladatait helyesen tölti be és azért továbbgyű jótékony, mint társadalmi működésében a legszebb sikert kívánjuk. A jótékony nőegylet elnöksége és választmányja az 1889—90. évre következőleg alakult meg: elnök: Antal Péterné, alelnök: Dekány Mihályné és Zombory Lászlóné, választmányi tagok: Berecsy Jenőné, Csabay Imréné, Csillery Kálmáné, Darányi Ferenczné, Dr. Falta Lászlóné, Gáll Ferenczné, Gócs Józsefné, Gyenes Gyuláné, Györfly Balázné, Horváth Béláné, Dr. Horváth Mihályné, Ihász Martonné, Jancsó Adámné, Katona Zsigmondné, Királyné Farkas Eszter, Bivfi. Kiss Aladárné, Bivfi Kiss Béláné, B. Kiss Györgyné, B. Kiss Pálné, Koritsánszky Jánosné, Kovács Istvánné, Kovács Vilma, Machleid Viki, Machleid Irma, Magyar Antalné, Dr. Magyar Sándorné, Molnár Jánosné, Molnár Mariska, Paucs Mihályné, Papp Sándorné, Páthy Károlyné, Br. Puteani Beláné, Pócsy Györgyné, öz. Szakács Istvánné, Dr. Szleess Józsefné, Szleess Kálmáné, Dr. Szigethy Lehelné, Szokolay Mihályné, Tóth Lászlóné, Ifj. Tóth Istvánné.

— **Iskolai beiratások.** A helybeli kégyesrendi főgimnáziumban és az állami főreáliskolában a jövő tanévre a beiratások Augusztus hó 29-ikétől szeptember hó 1-ig tartanak meg. — A z állami segélyezett polgári és elemi leányiskolában az 1889/90. iskolai évre a beiratások szept. 1-től 5-ig lesznek, mindig délelőtt 8 órától 11-ig. A javító vizsgálatok szept. 6-án d. e. 9 órakor tartanak meg. — A helybeli ev. reform. főiskola jogi osztályánál a beiratások és beiratások az 1889/90. tanévre f. é. szept. 1—11-ig bezárólag eszközöltek, meg pedig az igazgatónál 1—8-ig az egyes tanárok külső jegyzékébe felvették szept. 11-ig bezárólag; ezután a felvétel csak külön engedély alapján történhetik. — A kecskeméti zenedében a beiratások az 1889/90.

tanévre f. hó 29-én kezdődnek és szeptember 7-ig tartanak (esetl. később is) naponta reggel 8 órától 12-ig, dél. u. 2-től 5-ig. Az intézeti helyiség: Halasi nagy-útea 19. szám 1. emelet. Az oktatás pedig f. évi szeptember 7-én veszi kezdetét. Kérnek a t. cz. szülők a beiratásokat minél előbb elkészítenni, hogy az előadásokat pontosan leshessen megkezdeni.

— **Halálozás.** Összinté részvétellel veszük a gyászhit, hogy Schwarz József, városunk előkelő polgára, törvényhatósági bizottsági tag, f. hó 21-én Ischiben, hol üdülést keresett, életének 63-ik évében váratlanul elhunyt. Benne Fekete József, e lapok volt és a „Magyar Salon” mostani szerkesztője édes atyját veszítette el. Elhunytáról a következő gyászlapot tettük: „Özv. Schwarz Józsefné szül. Sternberg Johanna mint feleség; Schwarz Gusztáv és neje Fischlein Janka és gyermekeik: Imre, Jenő, Gyula, Katica, Juliska, Mariska, Pfeifer Jakabné szül. Schwarz Szidonia és férje Pfeifer Jakab és gyermekei: Izidor, Gyula, Béla, Jenő, Irén, Ilonka, Lajos, László; Fekete József és neje szül. Raditz Irma és gyermekeik: Károly, Miklós; Wertheim Samuné szül. Schwarz Laura és férje Wertheim Samu és gyermekeik: Gizella, Irén, Miska, Margit, Kati, Berta; Schwarz Andor, Schwarz Béla, Schwarz Sándor, Schwarz Margit mint gyermekei; Öz. Weisz Izsákné szül. Schwarz Rozália, mint testvér, — fájdalomtól megtört szívvel jelenti a forrón szeretett férjnek, a legjobbatyának, ipának, nagyapjának, illetve testvérnek Schwarz Józsefnek áldásdús munkás életének 63-ik évében, f. hó 21-én, váratlanul bekövetkezett gyásos elhunytát. A megboldogult hült teteme f. hó 25-én délelőtt 9 órakor fog — I. tized 17. sz. a. házából — az izr. szertartás szerint örök nyugalomra tetetni. Kecskemét, 1889. aug. 23. Áldás és béke lengjen hamvai felett!”

— **Az Eiffel torony konkurrensa.** — A mint Newyorkból jelentik Kinckel Károly amerikai mérnök arra ajánlották, hogy az 1892-iki kiállítás alkalmából meg az Eiffel toronytól is magasabb tornyot emel. E torony a kiállítási terület közepén emelkednék az Eiffel toronytól eltérőleg nem négyszög, hanem hengeralakú lenne. Az 500 meternyi magasságra tervezett torony egy óriási rotundából emelkednék ki 80 meternyi magasságból. E rotunda is vasból volna szerkesztve és nyolcvan termet foglalna magában, melyben a különböző államok kiállításai nyernének elhelyeztet.

— **Gyilkossági merénylet és öngyilkosság.** Juhász György, kézműnkas feleségével Baracsi Máriaival örökös viszálykodásban élt, ezt folytonosan megölés fenyegette, minek következtében felesége öt tavasszal elhagyta, de miután férje fenyegetéseivel azután sem hagyott fel; mindkettőn többször beidézették a rendőrkapitányság elé békéltetés céljából. Illy békéltetés végett voltak a rendőrségnél pönteken délelőtt is, hol az asszony kijelentette, hogy nem tér férjéhez vissza, miután még pönteken reggel is azzal fenyegette, hogy megöli. A mint a rendőrség elhagyta, Juhász György felkereste feleségét, és azt bicskával úgy megszurkálta, hogy a bicska hegye is beletört, 7 szarásit sebet ejtett rajta. Az asszony azonban valahogyan el tudott menekülni, kiszaladt az utcára és Barta lovashadnagy udvarára menekült. A lovashadnagy elődbe vette a merénylő férjet, ki a szentháromság temető felé menekült és tutás közben bicskával elvágta a nyakát. Az öngyilkost, kinek állapota a nagy vérvesztés folytán reménytelen, úgy lisztrohó kocsis szállította be a rendőrséghez.

— **Jókai Mór** legújabb regényének: „A lélekidomár”-nak Révai testvéreknél megjelenő fizetés kiadásából szerkesztésüknél a nevezett kiadóhivatal útján most kapta meg a 24. és 25. fizetést. Most, midőn a gyorsan gördülő eseményekből már okvetetlen következtethetjük, hogy a nagyszabású munkáimbarfejéhez közeledik, mintegy önkéntelenül is visszagondolunk arra a valóban mesés hatásra, melyet a regény első íveinek olvashatósággyakoroltunk. Jókainál már megszoktuk azt, hogy mindig jót kapunk tőle, az utóbbi években közül regényei közül bajos volna a legjobbra rámutatni, mert hiszen szép, élvezetes és érdekes volt valamennyi, de azért mégis „A lélekidomár” az, melynek az elsőbbséget szívesen és örömmel odatiltjuk. Részletekben megkapóbb, egészében hatalmasabb művet, a mesészövevény érdekesebb regényt az utolsó évtizedeknek egyetlen regényirodalmi sem produkált és bátran elhibe nezzük az összehasonlításként, ha mindjárt a francia regények egész halmazát állítanák is elének.

— **Érdekes és tanulságos utazás!** A zónarendszer folytán oleón megtekinthető a díszesen berendezett hetedik erdélyi ténnyészállat-kiállítás Kolozsvárt 1889. augusztus hó 30., 31. szeptember 1. és 2. napján a sétatérn rendezi az erdélyi gazdasági egylet állatkiállítási szakosztálya. A kiállítás célja lévén az erdélyi állattenyésztés fejlesztése

s emelése, a következő osztályokra terjed ki: ló, szarvasmarha, bivalj, juh, sertés, hízó állatok és baromfi. A kiállítás naponta délelőtt 8 órától délután 7 óráig fog nyitva állani.

— **Új óra.** A mi toronyóránk sem sokáig szeszélyeskedik már, mert a mult közgyűlés a tanács előterjesztését, melyvel egy új toronyóra beszerzését hozta javaslatba, elfogadta. Az új óra a müncheni Mannheim cégénél rendeltek meg. E világhírű cég kizárólag toronyórákat készít, a főváros részére is cég szállítja az órákat és így teljes garanciát nyújt arra, hogy jó órát kapunk, és ha ez bekövetkezik, akkor a toronyóra bulletinekét és szeszélyeskedéseinek megrovását kénytelen leszünk beszűntetni.

— **Anyai vigyázatlanság.** Kasza Józsefné Mihálkovich Juliánna 9. tized 73. szám alatti lakos folyó hó 21-én este téstafőzés közben a téstla leszűrésre alkalmával a tűzhely körül settenkedő 20 hónapos fiát a leszűrt forró vízzel véletlenül leöntötte; a gyermek a kapott égési sebek következtében f. hó 23-án hajnalban elhunyt, hullája rendőrlég boncoltatott.

— **Hirtelen halál.** Boross Szuzsánna nagyrégi illetőségű városunkban lakó koldusnő folyó hó 22-én reggel a kistemplomtól lovárdya mellett reggel 7 és 8 óra közt össze-rogyott és meghalt. A boldogtalan a városi kórházba szállítottat s hullája felboncoltatván kint, hogy a halált szélhűlés okozta.

— **Óriási bankett.** Páris Községtanácsa a nemzeti ösztöndíjazás megerősítésére f. hó 18-án ebédre hívta meg Franciaország harminczhatezer községének mairejait. Ez óriási lakomán, melynek a vendégek számában nincs párja, 13,000 maire vett részt s a mi meg feltűnőbb: a lakoma pártalan volt a pontos kiszolgálás tekintetében is. Ezen, az iparpatolatban megtartott bankett 500 felügyelő, 4000 pénzért, 1400 szakácsot és kuktát és 300 mosogatót foglalkoztatott.

— **Hegedű vagy zongora lecckek** adására vállalkozott Szent Gály Gyula zenetanár. Értekezhetni lakásán II. tiz. Szchenyi úton 4. sz. Kohn Gábor féle házban, d. e. 10—12-ig.

— **Az állami közép-ipariszkolában** (Budapest, VIII. kerület, Népszínház-útea 8. szám) a beiratások szeptember hó 2-án kezdődnek s bezárólag szeptember hó 10-dik napjáig tartanak.

— **Rendőri hírek.** Lopás. Domokos Sándor napzámos tajtpipára akart szert tenni, elment tehát t. hó 19-án Kapus György pipáraú szatónak a piacon álló sátorhoz, és ott nézetésközben a sok közül egyet kiválasztva zsebre szűrtette és fizetés helyett odábbállt. A szemtelen szatós a „művelet” észrevette, a gyantátlanul távozó Domokost nyakonesipte és a közelben álló rendőrnök átadta. Tettes a rendőrségre kísértetvén, töredelmes vallomást tett, s most az ügyészség börtönében emelkedik tette siktelen volta felett. — Kynyhó feltűrések. A szöllőskertekben álló kunyhók feltűrésre, dacára annak, hogy ez évben már kunyhók feltűréssel foglalkozó három bűnbanda lett az ügyészségnek átszolgáltattva; ismét napirenden van; úgy látszik a tolvaj urak felteve előszeretettel viseltetnek a szöllőkben álló kunyhókban levő tárgyak iránt. Rövid idő alatt három kunyhót törtek fel, és többnek feltűrését kísértették meg. Folyó hó 6. napján Szabó László csalányosi, 11. é. Simon Ferencz máriahegyi és 14. é. pedig Buzsák József szektől szőlőjében levő kunyhót törtek fel s ürítették ki ismeretlen tettesek. Éber rendőrségünk erőlyesen nyomoz, úgy látszik nyom is van, már egy rovvott előéletű, a börtönből most szabadult egyént kit alosan gyanú terhel le is tartóztatott, az illető nevét azonban a vizsgálat érdekében közölni nem lehet. — Gazdátlan suba. Folyó hó 15-én délelőtt a nagycongradi úton a műkerten kívül egy 14—15 éves gyermekétl Csabai János gulyása Szemes Kanász János egy subát elvett, állítólag erővel, az eset a rendőrségnek tudomására jutván, Szemes Kanász János betogatott, s a nálla talált suba miként lett szerzésére megkérdezettvén, azt adta elő, hogy a subát egy ismeretlen 14—15 éves gyermekétl a nagycongradi-úton egy tizszerszámért kapta. A gyermek kiletét, valamint a suba gazdáját a rendőrség mindezeidig kiphatholni nem volt képes, s most hirdetemlyileg hívja fel a lakosokat, hogy a kik ez ügyre néve valami felvilágosítást tudnak adni a rendőrségnél jelentkezzenek.

— **Népmozgalmi kimutatás** a tisztifőosztály hivatali kimutatása szerint f. hó 11. napjától 17-ig született 43 gyermek, ugyan ez idő alatt elhalt 21 egyén, szaporulat 22.

GAZDASÁG.

Az osztály-sorsjáték.

A temesvári lutriügy kétségkívül siettetni fogja a kis-lutri eltörlesztését s több mint

valószínű, hogy az osztály-sorsjáték lesz hitvatva képezni azt a vámot, melynél az állam szedni fogja a lutri révén veszendőbe ment pár milliót. A lutrijáték elterjedése nálunk sohasem öltött oly merveket, mint Ausztriában, sőt a játék terjedelme minálunk határozottan hanyatló irányzatot tüntet fel; így pl. Magyarországon az 1868—1877-ki betét átlag 3-56 millió frt, az 1878—1887-ki átlag pedig 3-14 millió frt, míg Ausztriában az 1869—1878-ki átlag 18-44 millió frt és az 1879—1884-ki átlag már 21-13 millió frt volt; végre nálunk a tiszta hozadék lig másfél millió frt forog kozkán.

Bármily kedvezően álljon is nálunk viszonylag a lutrizás ügye, az bizonyára még nem szolgál okul tenntartására. Tény, hogy a betétek kis összegénél, húzásaink sűrű egyelmánjánál és a chance-ok nagy aránytalanságánál fogva veszedelmes; főleg a „kis emberre” nézve, a kit a játék heve nagyon könnyen elvon rendes foglalkozásától és csökkentti munká és keresetképességét. Mindez eléggé indokolja a lutri eltörlesztését már csak azért is, mert az állam ily változatokat a maga czége alatt nem folytathat, ha ugyan erkölcsi hivatását megtagadni nem akarja.

Ha tehát mindezen visszasszámokat me-lőzendő, az állam a számsorsjátékról az osztály-sorsjátékra tér át, ebben okvetlenül hiányozniok kell mindazon mozzanatoknak, melyek a kis lutri hatását oly károsra teszik, de e mellett pénzügyileg jövedelmezőnek kell lennie, legalább annyira, hogy a lottójövedék elmaradását némiképp feleltesse. S csakugyan a Németországban e részben szerzett tapasztalatok bizonyítanak e főtve-mellett. Az osztály sorsjátéknak hazája ezidőszent Poroszország és Szászország, hol az a költségetviselő tárgyalás alkalmával minden évben megújuló támadás dacára fennáll és virágzik. Különösen Poroszország, melynek ez évenként 4 millió márkánál többet jövedelmez, szolgáltat érveket fenmaradása mellett. Hivatalosan constatáltatott, hogy a játszóknak több mint 90% a jobb módú osztályhoz tartozik s így az a hatvány, mely a lutrijátéknak éppen a szegényebb sorsú lakosság közelében való elterjedésében rejlik, elkerültek látszik. A húzások nem szakadatlanul, hanem évenként csak kétszer tartatnak, minek folytán a játszóknak ninesek folytonosan izgalomban. A betétek vagyis a sorsjegyek ára egységes lévén, a játéka szánt öszszek tekintetében bizonyos korlát emeltek s végre az állam maga nem játszó, hanem csak közvetítő gyanánt szerepel, mert a sorsjegyek elárúsításából befolyó öszszek nyerenemeyek alakjában ismét és teljes öszszben a játszóknak visszaadatk s az állam csakis a nyerenemeyekből levont bizonyos százaléknai jutalek s a sorsjegyekre kirott bélyegilleték címén huz a játékból hasznot.

Az osztály-sorsjátéknak tehát egész rendszere olyan, a mely a játékszenvedélynek szabályos, nyugodt mederbe való terelését teszi lehetővé. Vitatkozás tárgyát képezheti ugyan, vajjon összefér-e általában az állam rendeltetésével a szerencsejátékoknak bármely nemét saját czége alatt vinni, de másrészt megfontolandó, hogy az emberek játsznai fogának akkor is, ha a játék nem volna állami vállalkozás, a totalizateur, a magán sorsjátékok nagy sikere bizonyosságul szolgálhat az állítás mellett — sőt igen sokan éppen abban a körülményben, hogy az állam tartja a vállalatot kezei között, biztosítékot látnak az ellen, hogy a játék eltalajlon és visszaélésekre vezessen.

Egyébiránt — írja a „Pénzügyi Utmutató” — erre az a kérdés, hogy egy meg-levő rosszat egy kevésbé rosszal pótoljunk és azért feltétlenül helyeselnünk kell a kis lutri eltörlesztését s hogy le nem mondhatván hozzádekáról, az legalább oly rendszerrel cseréltessek fel, minőt az osztály-sorsjáték képvisel. Ha e sorsjátékkal vagy húzások száma lehetőleg reducáltatik, a sorsjegyek ára túlságosan alacsonyra nem szabatik, a sorsjegyek rendkívüli elaprózása — a rész-sorsjegyek (Antheil scheine) címén — elkerülhetik, ha az elárúsítás kellő erkölcsi és anyagi garanciákkal látatik és a colportage útján való terjesztés tartatik akkor a behozandó új államsorsjáték veszedelmes hatásai kétségkívül enyhíthetnek s mi is elfogunk élni mellette tisztességgel mindaddig, mig el nem jő az a boldog állapot, midőn az állam, miként ezt Angliában és Franciaországban már a század elején megtették, kifogja küszöbölni háztartásából a szerencsejátékok minden nemét.

MOZAIK.

Nagy módosok. — Egyszer midőn Londonban jártam, — szól az egyik szinzigazgató — találkoztam egy néger énekesel. Kérem annak a szerecsen embernek olyan sötét színű bőre volt, hogy az embernek gyertyát kellett gyújtania, ha látni akarta őt. — En meg egy drámai szendét láttam — mond a másik szinzigazgató. Ez a nő olyan gyengéd, olyan sovány volt, hogy kétszer

